

Т. П. Гітис,

кандидат економічних наук,
ORCID 0000-0002-4992-8438,

С. С. Клименко,

М. О. Челов'ян,

Донбаська державна машинобудівна академія, м. Краматорськ

ДОСЛІДЖЕННЯ СУЧАСНОГО СТАНУ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ В УКРАЇНІ У КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ СПРАВЕДЛИВОСТІ

Постановка проблеми. Рівень заробітної плати громадян є одним з найбільш значущих чинників економічного і соціального розвитку держави. Будучи основним (і часто єдиним) джерелом доходів найманих працівників, заробітна плата виступає підґрунтям життєдіяльності працівників та їх сімей, індикатором благополуччя. Рівень заробітної плати суттєво впливає на умотивованість працівників до ефективної праці, формує платоспроможний попит населення, створює умови для оптимізації розміщення робочої сили. Рівна заробітна плата за працю рівної цінності є основою формування суспільства на принципах соціальної справедливості.

Невиконання заробітної платою повною мірою властивих їй функцій можна визначити як один з основних чинників, що стримують розвиток країни у соціальному та економічному аспектах.

Так, у глобальному дослідженні Індекс соціального розвитку (Social Progress Index) Україна у 2018 році опинилася на 64 місці за рівнем життя серед 128 країн світу, поступившись Білорусі (яка значно покращила показники за рік) (46), Вірменії (55) та Росії (60) [1].

За дослідженням Індекс якості життя (Quality of Life Index), що надається ресурсом Numbeo, Україна зайняла останнє місце за рівнем життя серед європейських країн [2].

Більшість населення України стрімко біднішає на фоні значного підвищення тарифів за комунальні послуги (які часом перевищують зарплати багатьох українців) і високого рівня інфляції [3]. У розвинених країнах світу таких як Фінляндія, Франція, Австрія частка бідного населення не перевищує 10%, а в Україні сягає 25%. Для порівняння у Польщі цей показник становить 11,1% [4]. За результатами дослідження Інституту демографії та соціальних досліджень імені М.В. Птухи, рівні відносної (за витратами) та абсолютної (за доходами нижче фактичного прожиткового мінімуму) бідності серед працюючих у 2017 році склали 20,1 та 26,9% відповідно [5]. Взагалі, за Індексом бідності, який щорічно розраховується агентством Bloomberg (Bloomberg's Misery Index), Україна визнана однією з найбідніших країн світу [6].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Окремі аспекти організації заробітної плати в Україні

та проблем, що пов'язані з її формуванням, відображенні у працях багатьох науковців, а саме Н.П. Базалійської [7], В.В. Лаговського [3], І.Г. Лаврука [4], Н.М. Ткаченко [8], О.В. Шляги [9] та ін.

Виходячи з уже наявного досвіду досліджень, можна зробити висновок, що рівень заробітної плати, знаходячись під впливом усіх учасників соціально-трудових відносин, потребує постійного аналізу та моніторингу. При цьому на особливу увагу заслуговує оцінка виконання заробітною платою її основних функцій та розгляд тенденцій зміни рівня заробітної плати у контексті забезпечення соціальної справедливості, а саме скорочення бідності та підвищення загального життєвого рівня працюючого населення.

Метою статті є дослідження сучасного стану заробітної плати в Україні у контексті забезпечення соціальної справедливості.

Виклад основного матеріалу дослідження. В останні роки в Україні спостерігається активне впровадження заходів на державному рівні, що спрямовані на зниження рівня бідності населення, зокрема шляхом ліквідації її крайніх форм.

Так, за даними Державної служби статистики України [10], частка населення із середньодушовими доходами еквівалентними загальним доходам у місяць, нижчими фактичного прожиткового мінімуму, у 2018 році складає 27,6% (для порівняння у 2015 році цей показник становив 51,9%). Така позитивна тенденція у подоланні бідності у першу чергу обумовлена зростанням соціальних стандартів, а саме законодавчо встановленого розміру мінімальної заробітної плати, який з 2010 по 2018 роки збільшився майже у 5 разів (табл. 1).

З 2010 по грудень 2013 року рівень мінімальної заробітної плати поступово збільшувався, хоча і незначними темпами.

У 2014-2015 роках підвищення мінімальної заробітної плати було взагалі призупинено з фіксацією її величини на рівні грудня 2013 року – 1218 грн. Негативним наслідком «замороження» розміру мінімальної заробітної плати стало стрімке падіння життєвого рівня населення України. За даними Державної служби статистики України [10], частка населення із середньодушовими доходами еквівалентними загальними доходами у місяць, нижчими фак-

Таблиця 1
Динаміка розміру мінімальної заробітної плати в Україні

Дата	Мінімальна заробітна плата, грн [11]	Абсолютне зростання мінімальної заробітної плати, грн	Темп приросту мінімальної заробітної плати, %
01.01.2010	869	-	-
01.01.2011	941	72	8,29
01.01.2012	1073	132	14,03
01.01.2013	1147	74	6,89
01.01.2014	1218	71	6,19
01.01.2015	1218	0	0
01.01.2016	1378	160	13,14
01.01.2017	3200	1822	132,2
01.01.2018	3723	523	16,3
01.01.2019	4173	450	12,1

тичного прожиткового мінімуму, у 2015-2016 роках склала більш 51% (для порівняння у 2014 році цей показник становив 16,7%). Рівень абсолютної бідності (за доходами нижче фактичного прожиткового мінімуму) серед працюючих у 2015-2016 роках складав 42% [5]. У цей період спостерігалось погіршення умов відтворення, формування і використання трудового потенціалу, значне збільшення відрахувань з бюджету на допомогу та субсидії малозабезпеченим верствам населення, зростання боргів за житлово-комунальні і транспортні послуги тощо [7].

Найбільше зростання мінімальної заробітної плати відбулося у 2016-2017 роках, що дозволило значно скороти частку населення із середньодушовими доходами еквівалентними загальними доходами у місяць, нижчими фактичного прожиткового мінімуму. Але, починаючи з 1 січня 2018 року темпи зростання мінімальної заробітної плати поступово зменшуються. Подальше збереження цієї тенденції несе у собі загрозу скасування усіх попередніх успі-

хів, щодо скорочення рівня бідності населення України. До того ж ситуацію загострює те, що рівень мінімальної заробітної плати залишається одним з найнижчих у порівнянні з європейськими країнами (табл. 2).

Таблиця 2
Розмір мінімальної заробітної плати в країнах ЄС та в Україні [12]

Країна	Розмір мінімальної заробітної плати, €
Люксембург	1922,96
Бельгія	1501,82
Нідерланди	1501,8
Німеччина	1473
Франція	1457,52
Великобританія	1378,87
Словенія	790,73
Іспанія	756,7
Греція	683
Португалія	589
Польща	409,53
Чорногорія	288
Сербія	235
Румунія	217,5
Болгарія	184,07
Україна	131,6

Також необхідно відзначити, що незважаючи на збільшення розміру мінімальної заробітної плати та середньої заробітної плати по в цілому по економіці, рівень матеріального добробуту та доходів населення України залишається низьким. Так, за даними Державної служби статистики України [10], середньомісячна заробітна плата в середньому по Україні починаючи з 2010 року збільшилась приблизно у чотири рази (табл. 3). При цьому частка населення із середньодушовими доходами еквівалентними загальними доходами у місяць, нижчими середнього рівня загальних доходів, залишається значною та у 2018 році складає 60%.

Таблиця 3
Динаміка розміру середньомісячної заробітної плати в Україні

Дата	Середньомісячна заробітна плата, грн [11]	Абсолютне зростання середньомісячної заробітної плати, грн	Темп зростання середньомісячної заробітної плати, у % до попереднього року
2010	2250	-	-
2011	2648	398	117,7
2012	3041	393	114,8
2013	3282	241	107,9
2014	3480	198	106,0
2015	4195	715	120,5
2016	5183	988	123,6
2017	7104	1921	137,1
2018	8865	1761	124,8
2019 (січень-травень)	9878	1013	111,4

Незважаючи на збільшення рівня заробітної плати українців, починаючи з 2018 року спостерігається гальмування темпів її зростання як в абсолютному, так і у відносному виразі. Така динаміка є односторонньо негативною, оскільки погіршує ситуацію з

падінням реальних доходів населення. Дані, що наведені на рис. 1 та 2, демонструють значне відставання темпів зростання реальної заробітної плати від номінальної.

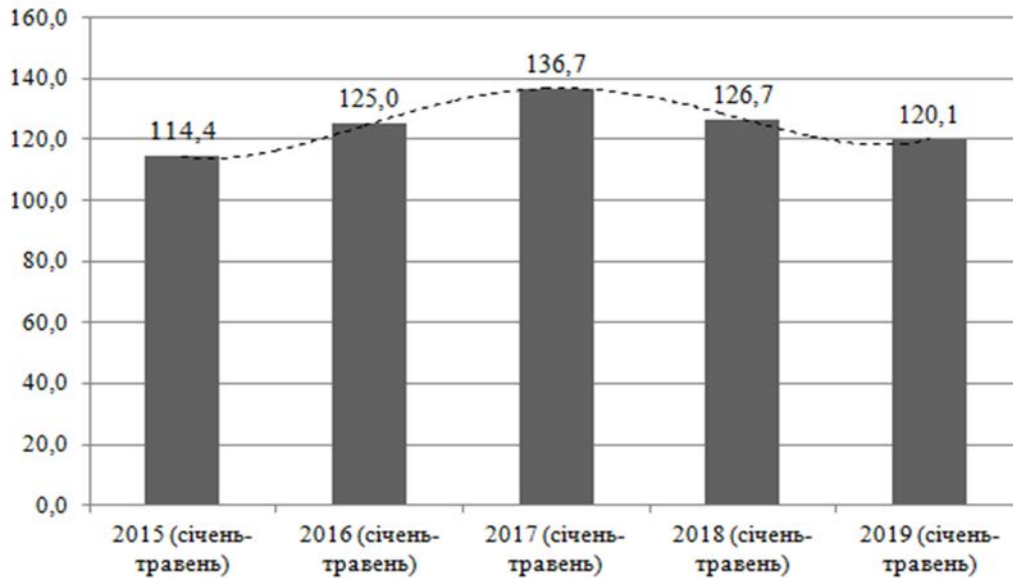

Рис. 1. Темпи зростання номінальної заробітної плати в Україні

Сформовано авторами на основі джерела [11].

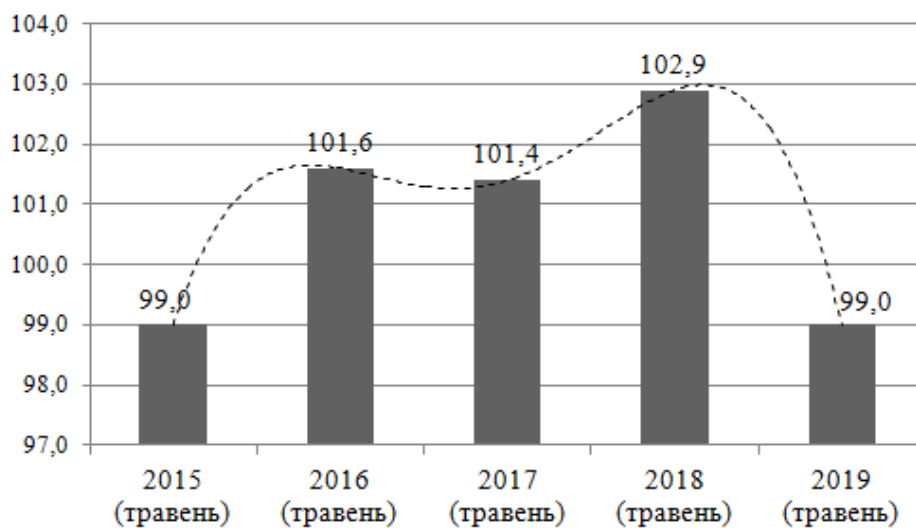

Рис. 2. Темпи зростання реальної заробітної плати в Україні

Сформовано авторами на основі джерела [11].

Невідповідність номінальних та реальних доходів працівників та їх скорочення, робить неможливим забезпечення необхідних умов життя та розвитку населення країни. На даний час рівень заробітної плати в Україні забезпечує не більш 21% відтворення робочої сили, що не відшкодовує навіть прямих затрат праці [9]. У зв'язку з цим сучасний стан оплати праці в Україні можна визначити як кризовий, негативними наслідками якого є падіння

платоспроможного попиту населення, наростання соціальної напруженості, зниження мотивації працівників до ефективної праці. Окрім цього, важливо відзначити, що диференціація заробітної плати працівників за видами економічної діяльності, яка склалася в Україні в останні роки, не сприяє оптимізації розміщення робочої сили по регіонах, галузях, підприємствам та її переорієнтації на пріоритетні сфери діяльності. Так, за останні десять років тради-

ційно низькими (менш ніж у середньому по країні) залишаються заробітні плати у закладах охорони здоров'я та освіти, у сфері тимчасового розміщення та харчування, будівництва та сільського господарства (табл. 4).

Найбільший рівень заробітної плати сформувався у фінансовій та страховій діяльності, а також у сфері інформації та телекомунікації. Розрив між найменшим рівнем заробітної плати (охорона здоров'я та надання соціальної допомоги) та найвищим (фінансова та страхова діяльність) у 2018 році складає 10308 грн або 176%. Середня заробітна плата у закладах охорони здоров'я перевищує встановлений на цей час мінімум (3723 грн) лише на 57,2%, а у фінансовій та страховій діяльності це перевищення складає 334%. При цьому, за даними Державної служби статистики України [10], потреба робото-

давців у працівниках для заміщення вільних робочих місць за перше півріччя 2017 року склала: у фінансовій та страховій діяльності – 0,9 тис. осіб, у сфері охорони здоров'я та надання соціальної допомоги – 3,7 тис. осіб. На кінець 2017 року кількість вакансій у закладах охорони здоров'я складала 3,4 тис. од., а у фінансовій та страховій діяльності – 0,5 тис. од. (при показнику навантаження на одну вакансію 19 осіб). Отже, низький рівень заробітної плати у сфері охорони здоров'я та надання соціальної допомоги, що є однією з пріоритетних з точки зору забезпечення сталого розвитку держави у соціальному аспекті, сприяє виникненню дефіциту кадрів у цій сфері, їх відтоку у більш високооплачувані види діяльності, формуванню диспропорцій на ринку праці та, як наслідок, зростанню безробіття.

Таблиця 4

Рівень заробітної плати за видами економічної діяльності у 2010 та 2018 роках [10]

2010 рік			2018 рік		
№ з/п	Вид економічної діяльності	Середня заробітна плата, грн	№ з/п	Вид економічної діяльності	Середня заробітна плата, грн
1	Тимчасове розміщення й організація харчування	1424	1	Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	5853
2	Сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство	1467	2	Тимчасове розміщення й організація харчування	5875
3	Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	1616	3	Освіта	7041
4	Надання інших видів послуг	1742	4	Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	7228
5	Будівництво	1777	5	Операції з нерухомим майном	7329
6	Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	1826	6	Сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство	7557
7	Операції з нерухомим майном	1864	7	Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	7612
8	Освіта	1884	8	Будівництво	7845
9	Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	1898	9	Надання інших видів послуг	8132
10	Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	2129	10	Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	9404
11	Промисловість	2578	11	Промисловість	9633
12	Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	2648	12	Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	9860
13	Державне управління й оборона; обов'язкове соціальне страхування	2735	13	Професійна, наукова та технічна діяльність	12144
14	Професійна, наукова та технічна діяльність	2914	14	Державне управління й оборона; обов'язкове соціальне страхування	12698
15	Інформація та телекомунікації	3185	15	Інформація та телекомунікації	14276
16	Фінансова та страхова діяльність	4695	16	Фінансова та страхова діяльність	16161

Висновки та перспективи подальших досліджень. Формування рівня заробітної плати в умовах української економіки не відповідає прин-

ципу забезпечення соціальної справедливості у суспільстві. Спроби держави виправити ситуацію, що склалася, спрямовані в першу чергу на скорочення

рівня бідності. Підвищення соціальних стандартів, а саме законодавчо встановленого розміру мінімальної заробітної плати, призвели до скорочення лише крайніх форм бідності (частки населення, у тому числі працюючого, із середньодушовими доходами нижчими фактичного прожиткового мінімуму). При цьому, за офіційними даними, рівень бідності по прожитковому мінімуму серед працюючих залишається дуже високим і складає близько 20%. Реально цей відсоток ще вище, оскільки навіть фактичний прожитковий мінімум не відповідає сучасним реаліям: навіть норми споживання продуктів харчування, закладені в ньому, відрізняються дуже низьким рівнем, не кажучи вже про те, що зовсім не передбачені витрати на придбання або оренду житла, послуги охорони здоров'я, освіти і соціального обслуговування.

Починаючи з 2018 року в Україні спостерігається гальмування темпів зростання як розміру мінімальної, так і середньої заробітної плати. Реальні доходи працівників значно нижче від номінальних. Отже, відбувається падіння загального життєвого рівня працюючого населення.

Диференціація заробітної плати працівників за видами економічної діяльності не сприяє оптимізації розміщення робочої. Традиційно низькими (менш ніж у середньому по країні) залишаються заробітні плати як у соціально значущих видах діяльності (охорона здоров'я та освіта), так і у пріоритетних з точки зору сталого економічного розвитку (будівництво та сільське господарство). Низькі заробітні плати взагалі знижують привабливість праці, умотивованість працівників, сприяють відтоку робочої сили в інші види діяльності (або взагалі закордон), призводять до диспропорцій на ринку праці та виникненню дефіциту кваліфікованих кадрів.

Отже, питання забезпечення соціальної справедливості при формуванні заробітної плати потребує негайного вирішення та повинно бути пріоритетом державної політики у найближчі роки.

Література

1. **2018 Social Progress Index.** URL: <https://www.socialprogressindex.com/?code=UKR>. 2. **Europe: Quality of Life Index by Country 2018.** URL: https://www.numbeo.com/quality-of-life/rankings_by_country.jsp?title=2018®ion=150. 3. **Лаговський В. В.** Статистичний аналіз динаміки рівня заробітної плати в Україні. *Ефективна економіка*. 2017. № 6. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5643>. 4. **Лаврук І. Г., Тодорюк С. І., Кицяк В. І.** Нерівність доходів населення в Україні. *Інвестиції: практика та досвід*. 2019. № 11. С. 40-44. 5. **Офіційний сайт** Інституту демографії та соціальних досліджень імені М. В. Птухи. URL: <https://idss.org.ua/index>. 6. **Україна** визнана однією з найбідніших країн світу. URL: <http://firstsocial.info/news/ukrayina-viznana-odniyeyu-z-naubidnishih-krayin-svitu>. 7. **Базалійська Н. П., Кравець С. А.** Сучасні проблеми оплати праці в Україні в

умовах кризи національної економіки. *Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки: зб. наук. пр.* 2015. Вип. 27. С. 332-340. 8. **Ткаченко Н. М.** Мінімальна заробітна плата, зміни та їх вплив на заробітну плату та розмір статутного капіталу, на рівень життя. *Вісник економічної науки України*. 2019. №1. С. 132-136. 9. **Шляга О.В., Пархоменко Л. О.** Проблеми заробітної плати в Україні та шляхи їх вирішення. *Економічний Вісник Запорізької державної інженерної академії*. 2014. URL: http://www.zgia.zp.ua/gazeta/evzdia_6_044.pdf. 10. **Офіційний сайт** Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>. 11. **Минфин:** финансовый портал. URL: <http://minfin.com.ua>. 12. **Розміри заробітної плати в Європі.** URL: <https://migrant.biz.ua/dovidkova/emigracia/zarplata-v-ievropi.html>.

References

1. 2018 Social Progress Index. (n.d.). *social-progressindex.com*. Retrieved from <https://www.socialprogressindex.com/?code=UKR>. 2. Europe: Quality of Life Index by Country 2018. *numbeo.com*. Retrieved from https://www.numbeo.com/quality-of-life/rankings_by_country.jsp?title=2018®ion=150. 3. Lahovskyi V.V. (2017). Statystychnyi analiz dynamiky rivnia zarobitnoi platy v Ukraini [Statistical analysis of the dynamics of wages in Ukraine]. *Efektivna ekonomika – Efficient economy*, 6. Retrieved from <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5643> [in Ukrainian]. 4. Lavruk I. H., Todoriuk S. I., Kyfiak V. I. (2019). Nerivnist dokhodiv naseleння v Ukraini [Population inequality in Ukraine]. *Investysii: praktyka ta dosvid – Investment: practice and experience*, 11, pp. 40-44 [in Ukrainian]. 5. Ofitsiynyi sait Instytutu demografii ta sotsialnykh doslidzhen imeni M. V. Ptukhy [Official site of the Ptoukha Institute for Demography and Social Studies of the National Academy of Sciences of Ukraine]. Retrieved from <https://idss.org.ua/index> [in Ukrainian]. 6. Ukraina vyznana odniyeyu z naubidnishykh krain svitu [Ukraine is recognized as one of the poorest countries in the world]. (n.d.). *firstsocial.info*. Retrieved from <http://firstsocial.info/news/ukrayina-viznana-odniyeyu-z-naubidnishih-krayin-svitu> [in Ukrainian]. 7. Bazaliiska N. P., Kravets S. A. (2015). Suchasni problemy oplaty pratsi v Ukraini v umovakh kryzy natsionalnoi ekonomiky [Modern problems of wages in Ukraine in the conditions of crisis of national economy]. *Naukovi pratsi Kirovohradskoho natsionalnoho tekhnichnoho universytetu. Ekonomichni nauky – Scientific papers of Kirovograd National Technical University. Economic Sciences*, Issue 27, pp. 332-340 [in Ukrainian]. 8. Tkachenko N. M. (2019). Minimalna zarobitna plata, zminy ta yikh vplyv na zarobitnu platu ta rozmir statutnoho kapitalu, na riven zhyttia [Minimum wages, changes and their influences onto salaries and size of statutory capital, onto lifelevel]. *Visnyk ekonomichnoi nauky Ukrainy – Bulletin of Economic Science of Ukraine*, 1, pp. 132-136 [in Ukrainian].

9. Shliaha O.V., Parkhomenko L. O. (2014). Problemy zarobitnoi platy v Ukraini ta shliakhy yikh vyryshennia [Wages problems in Ukraine and ways of their solution]. *Ekonomichniy Visnyk Zaporizkoi derzhavnoi inzhenernoi akademii – Economic Bulletin of Zaporizhzhya State Engineering Academy*. Retrieved from http://www.zgia.zp.ua/gazeta/evzdia_6_044.pdf [in Ukrainian].

10. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy [State Statistics Service of Ukraine]. (n.d.). *ukrstat.gov.ua*. Retrieved from <http://www.ukrstat.gov.ua/> [in Ukrainian].

11. Minfin: finansovyy portal [Ministry of Finance: financial portal]. (n.d.). Retrieved from <http://minfin.com.ua> [in Ukrainian].

12. Rozmiry zarobitnoi platy v Yevropi [Wages in Europe]. (n.d.). Retrieved from <https://migrant.biz.ua/dovidkova/emigracia/zarplata-v-ievropi.html> [in Ukrainian].

Гітис Т. П., Клименко С. С., Челов'ян М. О. Дослідження сучасного стану заробітної плати в Україні у контексті забезпечення соціальної справедливості

Рівень заробітної плати громадян є одним з найбільш значущих чинників розвитку держави, основою формування суспільства на принципах соціальної справедливості. Знаходячись під постійним впливом усіх учасників соціально-трудова відносин, рівень заробітної плати потребує постійного аналізу та моніторингу. При цьому особливої уваги заслуговує оцінка того, як зарплата виконує свої основні функції і забезпечує соціальну справедливість, а саме сприяє скороченню бідності та підвищенню загального життєвого рівня працюючого населення.

У статті досліджено особливості формування заробітної плати в умовах української економіки впродовж 2010-2018 років. Розглянуто динаміку розміру мінімальної заробітної плати у контексті впливу на рівень бідності працюючого населення України. Проаналізовано змінення рівня заробітної плати в середньому по економіці, індексів номінальної і реальної зарплати, а так само диференціація зарплат за окремими видами економічної діяльності, яка склалася в Україні останніми роками.

У ході дослідження виявлено, що формування заробітної плати в умовах української економіки не відповідає принципу забезпечення соціальної справедливості у суспільстві. Підвищення соціальних стандартів, а саме законодавчо встановленого розміру мінімальної заробітної плати, спрямовані в першу чергу на скорочення лише крайніх форм бідності. В останні роки в Україні спостерігається гальмування темпів зростання як розміру мінімальної, так і середньої заробітної плати, відбувається падіння загального життєвого рівня працюючого населення. Традиційно низькими (менш ніж у середньому по країні) залишаються заробітні плати як у соціально значущих видах діяльності (охорона здоров'я та освіта), так і у пріоритетних з точки зору сталого економічного розвитку (будівництво та сільське господарство). Низькі заробітні плати взагалі знижують привабливість праці, умотивованість працівників, сприяють відтоку робочої сили в інші

види діяльності (або взагалі закордон), призводять до диспропорцій на ринку праці та виникненню дефіциту кваліфікованих кадрів. У цілому, питання забезпечення соціальної справедливості при формуванні заробітної плати потребує негайного вирішення та повинно бути пріоритетом державної політики у найближчі роки.

Ключові слова: заробітна плата, соціальна справедливість, рівень бідності, життєвий рівень, мінімальна заробітна плата, номінальна заробітна плата, реальна заробітна плата, диференціація, привабливість праці.

Гітис Т. П., Клименко С. С., Челов'ян М. О. Исследование современного состояния заработной платы в Украине в контексте обеспечения социальной справедливости

Уровень заработной платы граждан является одним из наиболее значимых факторов развития государства, основой формирования общества на принципах социальной справедливости. Находясь под постоянным влиянием всех участников социально-трудова отношений, уровень заработной платы требует постоянного анализа и мониторинга. При этом особого внимания заслуживает оценка того, как зарплата выполняет свои основные функции и обеспечивает социальную справедливость, а именно способствует сокращению бедности и повышению общего уровня жизни работающего населения.

В статье исследованы особенности формирования заработной платы в условиях украинской экономики на протяжении 2010-2018 годов. Рассмотрена динамика размера минимальной заработной платы в контексте влияния на уровень бедности работающего населения Украины. Проанализировано изменение уровня заработной платы в среднем по экономике, индексов номинальной и реальной зарплаты, а также дифференциация зарплат по отдельным видам экономической деятельности, сложившаяся в Украине в последние годы.

В ходе исследования выявлено, что формирование заработной платы в условиях украинской экономики не соответствует принципу обеспечения социальной справедливости в обществе. Повышение социальных стандартов, а именно законодательно установленного размера минимальной заработной платы, направлено в первую очередь на сокращение лишь крайних форм бедности. В последние годы в Украине наблюдается торможение темпов роста как минимальной, так и средней заработной платы, происходит падение общего уровня жизни работающего населения. Традиционно низкими (меньше, чем в среднем по стране) остаются заработные платы как в социально значимых видах деятельности (здравоохранение и образование), так и в приоритетных с точки зрения устойчивого экономического развития (строительство и сельское хозяйство). Низкие заработные платы в целом снижают привлекательность труда, мотивированность работников, способствуют оттоку рабочей силы в другие виды деятельности (или вообще за границу), приводят к диспропорциям на рынке труда и возникновению дефицита квалифицированных кадров. Таким образом,

вопрос обеспечения социальной справедливости при формировании заработной платы требует немедленного решения и должно быть приоритетом государственной политики в ближайшие годы.

Ключевые слова: заработная плата, социальная справедливость, уровень бедности, уровень жизни, минимальная заработная плата, номинальная заработная плата, реальная заработная плата, дифференциация, привлекательность труда.

Gitis T., Klymenko S., Chelovyan M. Study of the current state of wages in Ukraine in the context of social justice

The level of wages of citizens is one of the most important factors in the development of the state, the basis for the formation of society on the principles of social justice. Being under the constant influence of all participants of social and labor relations, the level of wages requires constant analysis and monitoring. In this case, special attention should be paid to the assessment of how wages perform their basic functions and ensure social justice, namely, contributes to the reduction of poverty and improve the overall standard of living of the working population.

The article investigates the features of the formation of wages in the Ukrainian economy during 2010-2018. The dynamics of the minimum wage in the context of the impact on the poverty level of the working population of

Ukraine is considered. The changes in the level of wages on average in the economy, the indices of nominal and real wages, as well as the differentiation of wages by individual types of economic activity that has developed in Ukraine in recent years are analyzed.

The study revealed that the formation of wages in the Ukrainian economy does not correspond to the principle of social justice in society. Raising social standards, namely the statutory minimum wage, is aimed primarily at reducing only extreme forms of poverty. In recent years, Ukraine has seen a slowdown in the growth rate of both minimum and average wages, there is a drop in the overall standard of living of the working population. Traditionally, wages remain low (less than the national average) both in socially important activities (health and education) and in priority ones in terms of sustainable economic development (construction and agriculture). Low wages generally reduce the attractiveness of work, the motivation of workers, contribute to the outflow of labor to other activities (or even abroad), lead to imbalances in the labor market and the emergence of a shortage of qualified personnel. Thus, the issue of ensuring social justice in the formation of wages requires an immediate solution and should be a priority of state policy in the coming years.

Keywords: wages, social justice, poverty, standard of living, minimum wage, nominal wages, real wages, differentiation, attractiveness of work.

Стаття надійшла до редакції 05.08.2019

Прийнято до друку 10.09.2019